

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Juribus & Obligatione Patronorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

dominum non reddunt locupletiores, Engel ad hanc Rubr. n. 14.

Neque in contrarium facit *c. Ex literis cit.*, quia miles, cujus eò mentio fit, non fuit in pacifica possessione juris patronatûs: imò verisimiliter satis, eum isto per actum præsentationis uti primâ vice capisse, observat Engel *l. cit.*

58. Octavo de villâ aut castri patronatûs jus annexum habentis conductore. Cui, si villa locata sit ad tempus longum, annexi juris patronatûs exercitium sive præsentationem competere, Panorm. in *c. Ex literis 7. n. 5. cit.* Rochus *V. Ipfse vel is, q. 26. n. 54.* Lambertin. *Lib. 1. p. 2. q. 8. art. 12.* aliique DD. communiter, & novissimè censuit Fagnanus in *c. cit. n. 12.* quòd hujusmodi locatione dominium utile transferatur in conductorem.

Si verò locatio sit ad tempus modicum, præsentationem ad beneficium, durante locatione vacans, non ab eo, sed à locatore faciendam, contendunt, eâ per sua ratione; quòd hujusmodi locatione nullum dominium, *l. Non solet 39. ff. Locati*, imò neque possessio naturalis, sed mera detentio cum jure percipiendi fructus in conductorem transferatur, ut notari solet in *l. Si ut certo 5. §. fin. ff. Commodati & l. Malè 2. C. de Prescripte. 30. vel 40. annor.*

59. Sed, licet hæc Opinio à DD. passim recepta sit, melius tamen in jure patronatûs Hostiensis in *c. cit.* Zabarella *q. 1. ac Barbosa n. 4. in fine* hòc etiam casu favent conductori; imprimis propter *c. cit.* verba *Ad firmam* sive censum annuum, quibus regulariter locationem ad modicum tempus denotari, aliis non differentibus, existimat Fagnanus *n. 12. cit.* Dein; quòd locatio villæ verisimilius fuerit ad tempus modicum; cum sine solennitatibus hæc sola Jure fuerit

permissa. Et demum; quòd per locationem villæ, ad tempus etiam modicum, conductori communicetur jus percipiendi omnes fructus: cujusmodi eùm sit exercitium juris patronatûs, sive actus præsentationis, iste quoque ei communicabitur, spiritualitate nihil impediente; quia, sicut jus patronatûs villæ, ita istius fructibus accessoria est præsentatio; ideòque, sicut in alterum translatâ villâ, huic annexum jus patronatûs, sic etiam communicatis in eumque translatâ villæ fructibus, his accessoria præsentatio, tanquam juris patronatûs exercitium & fructus, transfertur.

Nonò de ejusmodi villâ sequestrata 60. & creditore, cui ea est oppignorata, A quorum priori: non etiam à posteriori, ratione ei annexi juris patronatûs, præsentationes legitimè fieri, planum est ex iis, quæ de Jure conferendi, rei sequestratæ aut oppignoratæ annexo, tradita sunt *Lib. 2. Tit. 17. à n. 17.*

ARTICULUS IV.

De Juribus & Obligatione Patronorum,

SUMMARIUM.

61. Patronorum jura sunt I. Honor eis competens in,
62. Et extra Ecclesiam sui Patronatûs.
63. Conveniri tamen istius nomine in judicio,
64. Etiam sine venia non prohibentur.
65. II. Onus, sive desensio Ecclesie:
66. Sine visitatione tamen & exactione rationum:
67. Nisi Patronus sit Ecclesiasticus,
68. Vel laicus speciali jure munitus.

B b b b

69. III.

69. III. Perceptio alimentorum in necessitate:
 70. Et aliquando Personarum:
 71. IV. Presentatio ad Ecclesiam vel beneficium vacans,
 72. Sine qua Episcopi institutio non valet:
 73. Nisi huic patronus acquiescat.

61. **J**uris Patronatus effectus, ejusque ratione Patrono competentia jura tribus verbis complexus est Panormitanus, id Jus honorificum, onerosum & utile esse, asserens ad hanc Rubricam n. 3. & explicatius tradidit Glossa in c. Nobis 25. v. Modeste, duobus versiculis.

Patrono debetur honos, onus utilitasque:

Præsentet, præsit, defendat, alatur egenus.

Primus itaque Patronatus effectus, & Patroni jus est Honor: quem is obtinet in Ecclesia, c. Nobis cit. & can. Piamenitis, l. 6. q. 7. quia in hac patrono dignior Sedes, & in Processionibus, in suscipienda Pace & thurificatione, in oblatione Palmarum, candelarum aliisque similibus actibus honoratior locus præ aliis laicis debetur, Barbosa Jur. Eccles. Lib. 3. cap. 12. n. 215.

62. Extra Ecclesiam etiam ab istius Rectore vel administratore patronum honorandū DD. passim: imò, sicut parentes & patronos Civiles à liberis ac libertis, l. Quique 4. §. 1. & l. fin. ff. de In jus vocando, sic etiam patronum Ecclesie ab istius Rectore vel administratore absque venia in jus non vocandum, vult Paulus de Citadinis de Jure Patronat. p. 6. q. 2. eā ductus ratione; quod sine venia in jus vocandæ non sint personæ, quibus reverentia præstanda est, l. Generaliter 13. ff. Rubr. cit. cum enim istius legis argu-

mentò dominus feudii à vasallo in jus vocari nequeat, ut cum Jafone in l. cit. n. 4. & Welenbec. in Paratit. Rubric. cit. docet Mynfinger in §. Penales 13. infra. de Actionibus, cur non idem obtineat in patrono Ecclesie? cujus in hac libertas non minor est, quam illius in vasallum.

Sed verius, ad patronum nostram Ecclesie nomine in jus vocandum Rectori venia opus non esse, cum Alexand. in l. cit. Rocho de Jure Patron. v. Honorificum, q. 56. n. 88. docet Zecius ad hanc Rubricam n. 27. Ratio est; quod sanctioribus Ecclesiasticis, quarum dispositio in patronatus aliisque juribus spiritualibus & spirituali annexis standum, licet ex dictis in Proemio n. 158. id manifestum sit cautum: leges autem Civiles ad ipsi modi patronum non porriguntur; quia imprimis de solis parentibus ac patronis libertorum loquuntur, l. Quique cit. Dein; quia eadem leges eum, cui reverentia debetur, in jus vocari absque venia non permittere, sunt Penales §. Penales cit. cum, qui venia in calibus quibus petenda est, omisus in jus vocatio poenæ nomine quinquaginta aureos perdere cogantur, l. In eum 24. & l. Inopes sint, quod non habent in aere, laborandò in corpore luere cogantur, l. fin. ff. Rubr. cit. Unde à liberis & libertis ad Rectorem & administratorem Ecclesie, istius patronum in jus vocaturum, perperam trahuntur, arg. Reg. Odia 15. in 6. Et demum; quia ex vna, legum Civillium conditores de patronatu Ecclesiastico ejusque juribus disponendi non habent potestatem, præsertim quando ipsarum dispositio Ecclesiæ damnum aut præjudicium afferre potest, c. Que in Ecclesiis 7. c. Ecclesia vna. de Constitut. & c. fin. de Reb. Eccles. alien. de Constitut. & c. fin. de Reb. Eccles. alien. ex altera verò parte, necessitas venia potest.

64. *Andæ*; ut *hominem* Ecclesiæ istius patro-
nus in iudicio conveniri valeat, præju-
diciosa est Ecclesiis: quæ, licet pluri-
mum semper debeant munificentiam funda-
torum, sæpe tamen istorum successores
patronos suos adeo adversos experi-
untur; ut, an commoda atque emolu-
menta, quæ illorum liberalitati, vel damna
quæ istorum inclementiæ debent, ma-
jora sint, in dubium vocari, si non abs-
que venia, saltem sine injuria possit.
Unde planè corrumpit in contrarium alla-
tum argumentum.

Neque urget paritas cum domino
feudi, partim; quia, licet *ll. cit.* di-
spolitio in isto locum haberet: aliud tamen
de Ecclesiarum patronis statuendum
evincitur: partim verò; quia, etiam
ad dominum feudi in jus vocandum spe-
ciali venia opus vasallo esse, cum *Glos-
sa Lib. 2. Feud. tit. 22. V. Salvâ reve-
rentiâ, Claro §. Feudum, q. 25. n. 1. &
alii negant celeberrimi Germaniæ no-
stræ ICT: Everard, Legal. arg. loco 25.
n. 15. Rosenthal. de Feud. cap. 10. con-
clus. 23. n. 19. & Mynsinger Cent. 4.
observat. 92. n. 4.* hunc de præsentis con-
troverfia sensum rationi & moribus etiam
Imperii conformem, & Cameræ Imperi-
alis præjudiciis firmatum vocans; ideò
que ei contrariam opinionem suam re-
tractans.

65. Alter juris patronatûs effectus est
Onus sive cura & defensio Ecclesiæ; ne
à potentioribus opprimatur, *can. Con-
stitutum, 16. q. 1.* ne dos vel ejus bona ma-
le alienentur, dilapidentur, aut in alios,
quàm à fundatore destinati sunt, usus
convertantur, *can. Filiis 31. & can. De-
cernimus, 16. q. 7.* Quæ causa est, cur
patronus Ecclesiæ Advocatus nominite-
tur, *c. Præterea 23. & c. Cum autem*
66. 24. Non poterit tamen hujusmodi ad-
vocatus sive patronus aliquam jurisdic-

tionem in Ecclesiæ beneficiatum usurpare,
ejus honorum custodiam aut admini-
strationem sibi vindicare, aut visita-
re Ecclesiam vel beneficiatum, aut ab i-
sto gesta administrationis, & præsertim
curæ animarum exigere rationem, *can.
Nullus laicorum 15. can. Si quis Princi-
pum 22. q. cit. c. In quibusdam 12. de Pa-
nis, & Concil. Trident. Sess. 24. cap. 3. de
Reformat. multòque minus occupare ejus
bona, aut ullâ occasione vel causâ se in-
gerere in perceptione fructuum, proven-
tuum & obventionum: sed hos omnes
libere distribuendos Rectori vel beneficia-
to relinquere sub excommunicationis &
interdicti poenis jubetur ab ejusdem S.
Synodi PP. Sess. 25. cap. 4. d. Reformat.*

Neque obstat *can. Quicumque 30.
q. cit. & c. Generali 13. de Elect. in 6.*
quorum textuum priori jus providendû
Ecclesiæ: posteriori istius custodia pa-
tronis adstruitur; quia, ut Panormit.
ad hanc Rubr. n. 4. advertit, ex his eisque
consonis Juris communis textibus pro
patronis saltem laicis plus non evincitur,
quàm inspectio, sollicitudo & cura; ne
ejusmodi bona à se aut majoribus suis
Ecclesiis collata dissipentur: quæ sine ul-
la jurisdictionis usurpatione facere pos-
sunt, beneficiatos in ipsis malè versan-
tes commonitionis honestæ conventionem
compendendò, vel Episcopo, aut alii ju-
dici vel superiori Ecclesiæ denuntiandò,
secundùm *can. Filiis cit.* communem in-
tellectum.

Dixi autem, *Saltem laico*; quia
major, quàm istius potestas est patroni
Ecclesiastici, cui etiam exactio rationum
de administratione in temporalibus, *c.
Cum & plantare 3. §. In Ecclesiis de Pri-
vileg. imò vacantis Ecclesiæ custodia &
administratio adstruitur, c. Bona 31. de
Appellat.* Hoc tamen novissimè immu-
tatum est à S. Synodo memorata, in Ec-
clesia
B b b b b 2

clesia parochiali vacante idoneum vicarium, qui Ecclesie onera, donec ei de Rectore provideatur, sustineat, constitui jubente *cit. Sess. 24. cap. 18. de Ref. ut cum Riccio & aliis Barbosa de Episc. alleg. 72. n. 19. observat.*

68. Dixi etiam, de *Jure communi*; quia in Bavaria nostra sive ex Consuetudine, sive potius ex privilegio Apostolico à Religionum non Mendicantium Prælati & inferiorum Ecclesiarum Rectoribus, in earum rebus malè versantibus, aut de hoc suspectis, administrationis rationem exigendi potestatem etiam Serenissimo Electori competere, patet ex *Recessu Concordat. 1583. §. Wann die Prælaten.*

69. Tertius juris Patronatus effectus est Utilitas redundans in patronum, & consistens imprimis in eo; quòd, sicut Civili egentia alimenta à libertò, *l. Si quis §. §. 19. ff. de Agnos. liber.* sic Ecclesiastico patrono, si ad inopiam perveniat, vitæ subsidia præstanda sint ab Ecclesia, *can. Quicumque, 16. q. 7. & c. Nobis cit. in fine*: habitò tamen respectu ad istius facultates & conditionem, sive qualitates personæ ipsius patroni: & quidem abundantius, quàm aliis pauperibus, *Glossa in can. cit. V. Ad inopiam, & Panormit. in c. Nobis cit. n. 6.* ubi monet patrono inopi ad alimenta petenda competere Actionem ex Canone, hoc est, *can. & c. cit.* Succurrendum autem sic est patrono non solum ad summam egestatem jam deducto, ut voluit *Glossa V. cit.* sed & si ad inopiam vergat, *c. Nobis cit.* ut ex propriis bonis vel aliunde non habeat commodam sustentationem, ut *arg. l. Si constante 24. pr. ff. Solutio matrim.* tradunt Lambertin. *Lib. 3. q. 3. n. 2. & Barbosa in c. Nobis cit. n. 5.*

Quare, ut alimenta ab Ecclesia

petere patronus Jure valeat, requiritur ex parte Ecclesie; ut habeat superflua; si enim ultra ministrorum sustentationem & impensas ad cultum Divinum necessarias nihil haberet, alimenta ab ea petere patronus Jure non posset, Lambertin. *q. 3. cit. art. & n. 2.* ex parte vero alimenta petentis; ut probet, imprimis Ecclesiam à se aut majoribus suis fundatam, dotatam vel constructam; deinde, se non habere, necessaria ad congruam hoc est, non tantum ad sui, sed ad uxoris quoque & liberorum & itarum convenientis familiæ sustentationem; & demum, se etiam non habere fructus aliasque personas conjunctas & ad præstanda sibi necessaria alimenta obligatos, ut à Steph. Gratiano *Discept. cap. 11. à n. 12. & Viviano Prax. Jur. Patro. Lib. 1. cap. 2. à n. 20.* hæc tenet etiam Rotæ decisi, confirmante, declarat.

Præterea patrono utile jus patronatus aliquando est ratione Pensionis, nec communi notat Vivianus *cit. cap. 2. n. 23.* quantumvis enim Ecclesiam vel beneficium à majoribus aut à se etiam fundatum post fundationem jam completam nec aliquo gravare, aut id, quò gravatum est, augere, non permittatur, *c. Præterea 23. hanc Rubr. c. Prohibemus 7. & c. Præterea 8. de Censibus*, in ipso tamen fundationis limine, sicut alias honestas conditiones observandas apponere, *arg. l. In traditionibus 48. ff. de Pactis & l. In re mandata 21. C. Mandati*, sic pensionem quoque in illius recognitionem, sibi aut successoribus suis certis temporibus v. g. annuatim exhibendâ, cum consensu Episcopi imponere valet, *cc. Præterea cit. Glossa in c. Præterea 23. cit. V. Institutus & ibi Panorm. n. 6. & Barbosa n. 4.* Imò etiam Ecclesie vacantis fructus sibi retinere, *Glossa in c. Generali cit. V. Fundatione, Lambertin. Lib. 1. §. p. 1. q. 9. art. 1. n. 54. & Gi-*

gas de Pensionibus, cap. 6. num. 25.

71. Postremus ac præcipuus juris patronatus effectus patronique jus est facultas præsentandi clericum ad beneficium vel Ecclesiam vacantem: quæ ad tria hæcenus declarata patronatus jura potest & à DD. solet revocari: ad Honorem à Viviano cit. Prax. lib. 1. cap. 2. n. 12. cum tunc non levis prærogativa sit, institutionem Episcopi à suo arbitrio habere dependentem, can. Decernimus, 16. q. 7. Ad Onus; quia idoneum clericum investigandi curâ & sollicitudine gravat, Panormit. in c. Quoniam 3. n. 12. Ad Utilitatem; quia præsentatio, licet pretiò æstimabilis non sit, patrono tamen ad clericum ejus beneficii sibi devinciendum servire potest. Unde

72. Dubium nascitur, an ergo Ecclesiam vel beneficium patronatum vacans Episcopus non valeat liberè conferre. Intra tempus ad præsentandum patrono à Jure præfixum regulariter id non posse: & contradicente vel ignorante patrono, ab Episcopo factam beneficii collationem seu clerici in eo institutionem irritam & perinde, ut re omnino integrâ, patroni præsentationi locum esse, explorati Juris est, can. Decernimus, 16. q. 7. c. Illud 8. c. Ex insinuatione 14. c. cum Panormit. in c. cit. n. 2. & Felino in c. Cum Beroldus 18. de Seni. c. re judic. n. 8. docent Rochus de Curte V. Honorificum, n. 2. Gonzalez in Reg. 8. gloss. 56. n. 78. Azor p. 2. Instir. lib. 6. cap. 22. q. 4. & Vallens. Lib. 1. de Benef. cit. 4. n. 23. quòd ejusmodi Ecclesiam vel beneficium liberè conferendi careat potestate; cum, qui ea sine prævia patroni præsentatione obtinent, perinde, ut violenti occupatores & injusti detentores ab Alexandro III. ad restitutionem sive eorum dimissionem faciendam moneri; & si monitio non proficiat, compelli jubeantur c. Ex insinuatione cit.

Neque, ejusmodi liberam institutionem, ut actus Jure validi quandoque sunt, solummodo rescissioni obnoxiam esse, evincitur; quòd c. Illud cit. Irritanda asseratur, phrasi, actus infirmitatem duntaxat, non Jure inductam nullitatem denotante; quia, ut aliàs non infrequenter, sic etiam c. cit. institutionem irritandam, hoc est, irritam nullamque declarandam asseri, rectè observat cit. Panormit. n. 2. Azor q. 4. & Vallens. n. 23.

Dixi tamen, Reclamante; quia, si patronus intra tempus illud non reclamaret sive contradiceret, ab Episcopo facta institutio sustineretur & convalesceret, Panormit. in c. Ex insinuatione cit. n. 3. & Garcias cit. cap. 9. n. 232. cum enim ejusmodi institutionis nullitas Jure inducta sit in favorem patroni spreti, istò vel expressè, vel saltem non contradicendò, tacitè in eam consentiente, tanquã valida à principio sustinetur: sicut eò contradicente pro irrita nullaque à principio habetur, Navarrus Manual. cap. 23. n. 104. & Lambert. Lib. 2. p. 3. q. 5. art. 2. à n. 25.

ARTICULUS V.

De Præsentatione clerici ad beneficium vacans.

SUMMARIUM.

74. Natura Præsentationis,
 75. Procuratorem admittentis ex parte Patroni,
 76. Et ex parte ipsius etiam clerici præsentari:
 77. Cujus præsentia servè exigitur in institutione.
 78. Procurator instruendus mandato speciali.

B b b b 3

79. Ex